

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2022/562

z dnia 6 kwietnia 2022 r.

zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do działań polityki spójności na rzecz uchodźców w Europie (CARE)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 175 akapit trzeci i art. 177,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niedawna agresja zbrojna Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie i toczący się konflikt zbrojny zmieniły zasadniczo sytuację w zakresie bezpieczeństwa w Europie. W wyniku tej agresji zbrojnej Unia, a w szczególności jej wschodnie regiony, stoją w obliczu znacznego napływu osób. Stanowi to dodatkowe wyzwanie w chwili, gdy gospodarki państw członkowskich są nadal na etapie odbudowy po pandemii COVID-19.
- (2) Aby sprostać wyzwaniom migracyjnym, państwa członkowskie mają już możliwość finansowania szerokiego zakresu inwestycji w ramach swoich programów polityki spójności ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (zwanego dalej „EFRR”) i Europejskiego Funduszu Społecznego (zwanego dalej „EFS”), w tym w ramach dodatkowych zasobów udostępnionych jako wsparcie na rzecz odbudowy służącej spójności oraz terytoriom Europy (zwane dalej „REACT-EU”) w celu zapewnienia pomocy na wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowanie ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność. Działania mogą obejmować inwestycje w obszarze włączenia społecznego, zdrowia, edukacji, zatrudnienia, mieszkalnictwa i opieki nad dziećmi, w tym inwestycje w infrastrukturę, rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich, działania w celu ograniczenia przestrzennej i edukacyjnej izolacji migrantów, a także rozpoczęcie działalności gospodarczej. Państwa członkowskie mogą przekierować pozostałe zasoby w ramach swoich programów na działania mające sprostać tym wyzwaniom migracyjnym. Ponadto do dostarczania żywności i podstawowej pomocy materialnej ofiarom agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej, w tym obywatelom państw trzecich, może być wykorzystywany Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (zwany dalej „FEAD”).

⁽¹⁾ Opinia z dnia 23 marca 2022 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 24 marca 2022 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 4 kwietnia 2022 r.

- (3) O ile w przypadku dodatkowych zasobów udostępnionych w ramach REACT-EU można już korzystać z szeregu mechanizmów elastyczności wdrażania, konieczne jest jednak zwiększenie elastyczności, jeżeli chodzi o korzystanie z zasobów EFRR, EFS i FEAD należących do wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020. Ze względu na pilną potrzebę sprostania wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie, wydatki na operacje mające na celu sprostanie tym wyzwaniom powinny być kwalifikowalne od daty rozpoczęcia tej agresji zbrojnej. Należy ponadto zwiększyć elastyczność wykorzystywania EFRR i EFS w odniesieniu do takich operacji, tak aby można było szybko wykorzystać dostępne środki finansowe w ramach programów, o ile dana operacja jest zgodna z programem operacyjnym, w razie potrzeby zmienionym. Elastyczność ta powinna być dodatkowym narzędziem oprócz istniejących już możliwości uzupełniającego finansowania operacji. Należy uprościć też wymogi dotyczące sprawozdawczości w zakresie danych dotyczących uczestników tych operacji.
- (4) Aby osoby potrzebujące wsparcia mogły niezwłocznie skorzystać z pomocy w ramach FEAD, należy umożliwić państwom członkowskim zmianę pewnych elementów programów operacyjnych wspieranych przez FEAD bez konieczności przyjmowania decyzji Komisji.
- (5) Wsparcie w ramach polityki spójności powinno mieć charakter uzupełniający, w szczególności w odniesieniu do działań finansowanych z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, aby zmaksymalizować oddziaływanie dostępnego finansowania.
- (6) Państwa członkowskie zostały w sposób bezprecedensowy dotknięte skutkami pandemii COVID-19. Pandemia ta wywarła ogólnie ogromną presję na budżety państw członkowskich ze względu na nagły i znaczący wzrost inwestycji publicznych potrzebnych w systemach ochrony zdrowia tych państw i w innych sektorach ich gospodarek. Nastąpiło również ryzyko zakłócenia wsparcia udzielanego osobom najbardziej potrzebującym. Stworzyło to wyjątkową sytuację, której rozwiązanie wymagało użycia szczególnych środków.
- (7) W odpowiedzi na epidemię COVID-19 zmieniono rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 ⁽³⁾ i (UE) nr 1303/2013 ⁽⁴⁾ w drodze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 ⁽⁵⁾ w celu zapewnienia większej elastyczności we wdrażaniu programów wspieranych przez EFRR, EFS i Fundusz Spójności (zwanymi dalej „funduszami”), a także z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Jednak z uwagi na fakt, iż poważne negatywne skutki tego kryzysu dla gospodarek i społeczeństw Unii uległy dalszemu pogorszeniu, oba rozporządzenia zostały ponownie zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 ⁽⁶⁾.

Ponadto, aby złagodzić skutki kryzysu związanego z COVID-19 dla osób najbardziej potrzebujących, zmieniono rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 ⁽⁷⁾ w drodze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/559 ⁽⁸⁾, aby wprowadzić szczególne środki dla FEAD w celu reagowania na epidemię COVID-19. Te zmiany zapewniły nadzwyczajną dodatkową elastyczność pozwalającą państwom członkowskim na skupienie się na niezbędnej reakcji na bezprecedensowy kryzys poprzez zwiększenie możliwości mobilizacji niewy-

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 289).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz.U. L 72 z 12.3.2014, s. 1).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/559 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 7).

korzystanych środków wsparcia z funduszy oraz uproszczenie wymogów proceduralnych związanych z wdrażaniem programów, aby umożliwić szybką reakcję na kryzys. Kolejna zmiana rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, wprowadzona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2221⁽⁹⁾, udostępniła znaczne dodatkowe zasoby jako REACT-EU w celu zapewnienia pomocy na wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowanie do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność.

W ramach tego samego pakietu zmieniono również rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w drodze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/177⁽¹⁰⁾, aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie tych dodatkowych zasobów na rzecz osób najbardziej potrzebujących w kontekście wdrażania FEAD.

- (8) Elastyczność i dodatkowe zasoby zapewnione w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020 pomogły państwom członkowskim w ich reakcji na kryzys i działaniach na rzecz odbudowy, jednak pojawienie się nowych wariantów koronawirusa, w szczególności wariantu omikron, jak również powszechne zaostrzenie ograniczeń w ostatnim kwartale 2021 r. nadal wywierały poważny negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwa państw członkowskich oraz utrudniały normalne wprowadzanie programów polityki spójności i programów wspieranych przez FEAD. Niedawna agresja zbrojna Federacji Rosyjskiej oraz spowodowane nią przepływy migracyjne spotęgowały te skutki i ryzyko, jeszcze bardziej hamując odbudowę gospodarki Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/558 należy zatem umożliwić wyjątkowe przedłużenie jednego ze środków wprowadzonych tym rozporządzeniem, a mianowicie możliwości ubiegania się o zastosowanie stopy dofinansowania w wysokości 100 % wprowadzonej w odniesieniu do roku obrachunkowego 2020/2021 również w odniesieniu do kolejnego roku obrachunkowego.
- (9) Mając na celu złagodzenie obciążenia budżetów publicznych, które wynika z konieczności odpowiedzi na obecny kryzys, przyspieszenie wdrażania programów i umożliwienie koniecznych inwestycji w celu odbudowy regionów, państwom członkowskim należy zatem wyjątkowo umożliwić ubieganie się o zastosowanie stopy dofinansowania w wysokości 100 % w programie wspieranym przez EFRR, EFS, Fundusz Spójności lub FEAD również w odniesieniu do roku obrachunkowego 2021/2022.
- (10) Aby przestrzegać pułapów płatności na 2022 r. i 2023 r. określonych w wieloletnich ramach finansowych, w odniesieniu do tych lat należy ustanowić pułap dla płatności wynikających z zastosowania stopy dofinansowania w wysokości 100 % w ramach EFRR, Funduszu Spójności lub EFS. Płatności, których Komisja nie może dokonać wskutek zastosowania tych pułapów, powinny być przez nią zrealizowane w najwcześniejszym możliwym terminie, z zastrzeżeniem dostępności finansowania, w ramach zatwierdzenia zestawienia wydatków albo w drodze kolejnych płatności. Takie odroczenie płatności nie powinno mieć wpływu na zatwierdzenie zestawienia wydatków ani pociągać za sobą żadnych innych skutków.
- (11) Zważywszy, że zastosowanie stopy dofinansowania w wysokości 100 % nie wpłynie znacząco na samą treść programów operacyjnych, należy umożliwić jego szybkie wdrożenie bez konieczności przyjęcia przez Komisję decyzji przyjmującej wprowadzone przez państwa członkowskie zmiany w tabelach finansowych programu operacyjnego. Jednakże przed złożeniem ostatecznego wniosku o płatność za dany rok obrachunkowy państwa członkowskie powinny powiadomić o zmienionych tabelach finansowych. Możliwych późniejszych zmian, w tym zmian wartości wskaźników, można dokonywać przy okazji późniejszej zmiany programu po zakończeniu roku obrachunkowego.
- (12) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia – a mianowicie wprowadzenie środków elastyczności w odniesieniu do zapewniania wsparcia z funduszy – nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki proponowanych działań możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2221 z dnia 23 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do zasobów dodatkowych i przepisów wykonawczych w celu zapewnienia pomocy na wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowanie do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność (REACT-EU) (Dz.U. L 437 z 28.12.2020, s. 30).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/177 z dnia 10 lutego 2021 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do wprowadzenia szczególnych środków reagowania na kryzys związany z epidemią COVID-19 (Dz.U. L 53 z 16.2.2021, s. 1).

- (13) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 223/2014.
- (14) Z uwagi na pilną potrzebę sprostania wyzwaniom migracyjnym wynikającym z niedawnej agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej oraz trwający kryzys w dziedzinie zdrowia publicznego spowodowany pandemią COVID-19, należy zastosować wyjątek od terminu ośmiu tygodni, przewidziany w art. 4 Protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, załączonego do TUE, do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.
- (15) Z uwagi na konieczność umożliwienia państwom członkowskim terminowej zmiany swych programów, tak aby mogły skorzystać ze stopy dofinansowania w wysokości 100 % w roku obrachunkowym 2021/2022, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiana rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 25a dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Na zasadzie odstępstwa od art. 60 ust. 1 oraz art. 120 ust. 3 akapity pierwszy i czwarty możliwe jest zastosowanie do wydatków zadeklarowanych we wnioskach o płatność za rok obrachunkowy rozpoczynający się w dniu 1 lipca 2021 r. i kończący się w dniu 30 czerwca 2022 r. stopy dofinansowania w wysokości 100 % dla jednej osi priorytetowej lub większej ich liczby w ramach programu wspieranego przez EFRR, EFS lub Fundusz Spójności.

Na zasadzie odstępstwa od art. 30 ust. 1 i 2 oraz art. 96 ust. 10 zastosowanie stopy dofinansowania w wysokości 100 % nie wymaga decyzji Komisji przyjmującej zmianę programu. Państwo członkowskie powiadamia Komisję o zmienionych tabelach finansowych po zatwierdzeniu przez komitet monitorujący. Stopa dofinansowania w wysokości 100 % ma zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy Komisja zostanie powiadomiona o tabelach finansowych przed złożeniem ostatecznego wniosku o płatność okresową za rok obrachunkowy rozpoczynający się w dniu 1 lipca 2021 r. i kończący się w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 135 ust. 2.

Całkowite dodatkowe płatności wynikające z zastosowania stopy dofinansowania w wysokości 100 % nie mogą przekraczać kwoty 5 mld EUR w 2022 r. i 1 mld EUR w 2023 r.

Komisja dokonuje płatności okresowych, stosując stopę dofinansowania mającą zastosowanie do danych osi priorytetowych przed otrzymaniem powiadomienia, o którym mowa w akapicie drugim. Na zasadzie odstępstwa od art. 135 ust. 5 Komisja wypłaca dodatkowe kwoty wynikające z zastosowania stopy dofinansowania w wysokości 100 % po otrzymaniu wszystkich ostatecznych wniosków o płatności okresowe za rok obrachunkowy 2021/2022, w razie potrzeby proporcjonalnie, aby przestrzegać pułapów określonych w akapicie trzecim.

Na zasadzie odstępstwa od art. 139 ust. 7 pozostałe kwoty wynikające z zastosowania stopy dofinansowania w wysokości 100 %, które nie mogą być wypłacone po zatwierdzeniu zestawienia wydatków, aby nie przekroczyć pułapów określonych w akapicie trzecim, zostaną wypłacone w 2024 r. lub później.”;

- 2) w art. 65 ust. 10 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Na zasadzie odstępstwa od ust. 9 wydatki na operacje mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej są kwalifikowalne od dnia 24 lutego 2022 r.”;

- 3) w art. 98 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Operacje mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej mogą być finansowane z EFRR albo EFS na podstawie przepisów mających zastosowanie do drugiego z funduszy.

W takich przypadkach operacje te są programowane w ramach odrębnej osi priorytetowej drugiego z funduszy przyznawanych do realizacji jego odpowiednich priorytetów inwestycyjnych.

Jeżeli wymagane jest przekazywanie danych na temat uczestników w odniesieniu do operacji w ramach odrębnej osi priorytetowej, o której mowa w akapicie drugim, dane te opierają się na wiarygodnych szacunkach i ograniczają się do całkowitej liczby osób objętych wsparciem oraz liczby dzieci poniżej 18. roku życia.

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do programów w ramach celu Europejska współpraca terytorialna.”.

Artykuł 2

Zmiana rozporządzenia (UE) nr 223/2014

W rozporządzeniu (UE) nr 223/2014 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 ust. 4 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Akapity pierwszy i drugi mają również zastosowanie na potrzeby zmiany elementów programu operacyjnego w celu sprostania wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej.”;

2) w art. 20 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„1b. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 do wydatków zadeklarowanych we wnioskach o płatność za rok obrachunkowy rozpoczynający się w dniu 1 lipca 2021 r. i kończący się w dniu 30 czerwca 2022 r. może być zastosowany poziom współfinansowania w wysokości 100 %.

Na zasadzie odstępstwa od art. 9 ust. 1, 2 i 3 zastosowanie poziomu współfinansowania w wysokości 100 % nie wymaga decyzji Komisji zatwierdzającej zmianę programu. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o zmienionych tabelach finansowych, o których mowa w sekcji 5.1 wzorów prezentacji programu operacyjnego określonych w załączniku I. Poziom współfinansowania w wysokości 100 % ma zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy Komisja zostanie powiadomiona o tabelach finansowych przed złożeniem ostatecznego wniosku o płatność okresową za rok obrachunkowy rozpoczynający się w dniu 1 lipca 2021 r. i kończący się w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 45 ust. 2.”;

3) w art. 22 ust. 4 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego, wydatki na operacje w celu sprostania wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej są kwalifikowalne od dnia 24 lutego 2022 r.”.

Artykuł 3

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 6 kwietnia 2022 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca
R. METSOLA

W imieniu Rady
Przewodniczący
C. BEAUNE